No: 1698 – Mahreç İşareti

NUZUMLA YATAK HALISI

Tescil Ettiren

SEYDİŞEHİR KAYMAKAMLIĞI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 27.10.2023 tarihinden itibaren korunmak üzere 10.02.2025 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1698
Tescil Tarihi	: 10.02.2025
Başvuru No	: C2023/000268
Başvuru Tarihi	: 27.10.2023
Coğrafi İşaretin Adı	: Nuzumla Yatak Halısı
Ürün / Ürün Grubu	: Halı / Halılar ve kilimler
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Seydişehir Kaymakamlığı
Tescil Ettirenin Adresi	: Alaylar Bir Mah. Atatürk Cad. Hükümet Konağı Seydişehir KONYA
Coğrafi Sınır	: Konya ili Seydişehir ilçesi Yaylacık Mahallesi
Kullanım Biçimi	: Nuzumla Yatak Halısı ibaresi, logosu ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Nuzumla Yatak Halısı ibaresi, logosu ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

NUZUMLA
YATAK HALISI

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Nuzumla Yatak Halısı; Seydişehir ilçesine bağlı Yaylacık mahallesinde Gördes düğümü ile dokunan ve bez ayağı tekniği ile üretilen halı zemini lacivert, büyük bordür sarı ve küçük bordürler de ise beyaz rengin hâkim olduğu desen kompozisyonunda üretilen bir tür halıdır.

Nuzumla; Konya ilinin Seydişehir ilçesine bağlı, resmi kaynaklarda adı Yaylacık şeklinde geçen bir mahalledir. “Nuzumla” yerleşimin bilinen eski adı olup günümüzde ise bu yerleşim “Yaylacık” olarak adlandırılır.

Selçuklu Devletinin hüküm sürdüğü tarihi dönemden bu yana dokumacılığın merkezi olan coğrafi sınırda hem eğrilmiş hem de bükülmüş iplikle desenli ve düğümlü olarak üretilen Nuzumla Yatak Halısı köklü bir geçmişe sahip olup benzerlerinden farkı hav yüksekliğidir. Hav yüksekliğinin ortalama 4-5 cm ölçülerinde olması halıya tülü özelliği verir. Ayrıca Gördes düğümü ile üretilen bu halıların desen nitelikleri uzun hav özelliğinden dolayı yalnızca arka yüzeyde belirginleşir.

Nuzumla Yatak Halılarında yaklaşık 3/4 Nm incelikte çözgü, 2/4 Nm incelikte atkı ipi kullanılır. İlme iplikleri çift kat kullanılır. Nuzumla Yatak Halısı dikdörtgen formludur. Halı ebatları 109-150 cm eninde ve 157-207 cm boyundadır. Saçak kısmında ise örgülü saçak tekniği kullanılarak tek taraflı oluşturulur. Halının boyunda olan kenarlarının sağlam olması için kenar örgüsü kullanılır. İkinci bir halı dokunurken, önceki örneğin sırtından bakılarak dokunur.

Motiflerin renklendirilmesinde bej, beyaz, bordo, kahverengi, kırmızı ve tonları, sarı ve tonları, siyah, yeşil ve tonları ile turuncu renkler kullanılır.

Nuzumla Yatak Halısında kullanılan motiflere aşağıda yer verilir.

Tablo 1. Nuzumla Yatak Halısında kullanılan motifler

Motif Görseli	Motif Adı
	Çiçek Motifi: Nuzumla Yatak Halılarında geometrik çiçek motifleri zemindeki topların içinde merkezde bulunup dolgu motifi olarak kullanılır. Figürlerin kırmızı ve uç çizgileriyle ifade edilmesinden doğan bir estetik anlayışla birlikte motiflerin köşeli hatları ve geometrik tarzda kullanılması ortaya çıkar.

	Kaşık Motifi: Nuzumla Yatak Halılarında merkezden dört doğru bereket motiflerinin dışında uzanan okların meydana gelen motiftir. Geometrik ışınsal hatların meydana getirdiği motif coğrafi sınıra özgüdür.
	El Tarak Motifi: Parmak ve ona benzeyen tarak motifleri, geometrik olarak üçlü, beşli, yedili sayılar kullanılarak dokunur. Bir gövdeye bağlanan çeşitli çubuk formlarından oluşur ve duruma göre el, parmak veya tarak isimlerini alır.
	Bereket Motifi: Bolluğu simgeleyen bu motif çeşitli meyve motifleri ve buğday, arpa başaklarını tasvir edilir. Yatak halılarında merkezdeki çiçek motifinin dört yönüne yerleştirilmiş olarak bulunur.
	Ejder (Tabanca) Motifi: "Dede Korkut masallarında dört ayaklı, iki kanatlı, yedi başlı, uzun kuyruklu olarak tasvir edilen" ejder, süsleme sanatında güç, kudret, bereket ve zafer sembolü olarak kabul edilir. Nuzumla Yatak Halılarında zeminin köşegenlerine içe bakan dış sınırlı çengelli olarak geometrik tarzda yerleştirilen ejder motifine coğrafi sınırda tabanca denir.
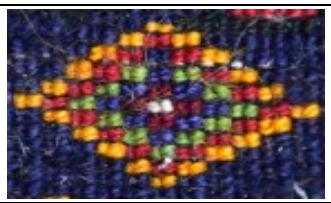	Baklava Motifi: Genellikle zeminde dolgu motifi olarak baklava motifi kullanılır. Bu motif, halının dış kenarından başlayarak içe doğru yerleştirilen baklava dilimleri ile oluşturulur.
	Göz Motifi: Nuzumla Yatak Halılarında merkez dolgu motifi olarak kullanılır. Yörede "göz" olarak adlandırılır.
	Koç Boynuzu Motifi: "Boynuzlu yanış", "Koçlu yanış" gibi isimlerle de anılır. Uğuru, kısmeti, kahramanlığı ve kuvveti simgeler. Nuzumla Yatak Halılarında merkezdeki topların dış sınırlarında görülür.
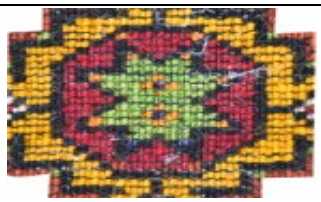	Yıldız Motifi: Nuzumla Yatak Halılarında merkezde dolgu motif olarak kullanılan yıldız, geometrik süslemenin en önemli motiflerinden biridir.
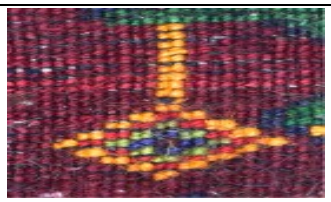	Küpe Motifi: Düğünlerde verilen hediyeyi, evlenme ve yuva kurma isteğini simgeler.

	Sekizgen İçinde Sekiz Köşeli Yıldız (Turunç) Motifi: Nuzumla Yatak Halılarının büyük bordürlerde içleri sekiz köşeli yıldızlarla doldurulmuş olarak sıralanan sekizgenlere 'turunç' denilir. Nuzumla Yatak Halılarının belirgin bir motifi olarak kullanılır.
	Ayak Naaşı: Coğrafi sınırda "ayak naaşı" olarak isimlendirilen motif, başlangıç nakışı, kenar nakışı ve sonlandırma nakışı olarak yer alır. Yanyana üst kısmı açık kareler içine yerleştirilen koçboynuzu motifleri ve bu motiflerin dışında karenin açık noktasından çıkan çengeller yer alır.
	S Kıvrımlı (Çapraz Su Yolu) Motifi: Genellikle bordürlerde görülen bu motif yatak halılarında merkezde dolgu motif olarak kullanılır.
	Su Yolu Motifi: Nuzumla Yatak Halılarının küçük bordürlerinde rastlanan suyolu motifi, suyun akışını ve hayatı simgeler.

Üretim Metodu:

Nuzumla Yatak Halısı Üretimi:

İpliğin Hazırlanması:

Nuzumla halkının geçim kaynağının hayvancılığa bağlı olması nedeni ile dokumalarda tamamen yün iplik kullanılır. Bu iplikler, koyunlardan belli dönemlerde kırkılarak alınan yapağıdan yıkama, eğirme gibi işlemler sonucu elde edilir. Bu işleme "eğirmeç" adı verilen kirmanlarla yapılır. Kirman; çapraz biçimde birbiri içine geçmiş iki küçük ahşap parçanın, 35-40 cm uzunluğundaki çubuğun ucuna takılmasıyla elde edilir. Nuzumla Yatak Halısı üretiminde kullanılan çözgü iplikleri eğrilmiş ve bükülmüş yün iplikten elde edilir. Çözgü yapılacak iplik çift kat ve bükümlü olacak şekilde hazırlanır. Eğrilmiş çözgü ipleri 3/4 Nm ölçüye yakın incelikte elde bükülürken atkı iplikleri ise 2/4 Nm incelikte elde edilir.

Boyama:

Boyama işlemi; geleneksel olarak kazanlar içerisinde bitkilerin kaynatılması ile çıkan bitkisel boyalara iplik çilelerinin daldırılmasıyla gerçekleştirilirken günümüzde kimyasal boyalar ile renklendirilen iplikler kullanılarak gerçekleştirilir.

Geleneksel yöntemde iplikler bitkisel boyalarla boyanmadan önce, boyamanın daha etkili olması ve boyanın iplik üzerinde sabitlenmesi için "mordanlama" adı verilen bir ön işlemden geçirilir. Bu işlemde genellikle şap, turunç meyvesi, limon kabuğu, nadiren de sütleğen ve kekik bitkileri kullanılır. Ayrıca kahverengi, kırmızı, açık kahverengi ve sarı renklerinin elde edilmesi için sırasıyla ceviz kabuğu, *Rubia tinctorum* L.'den elde edilen kök boya otu, ıhlamur bitkisi ve şalba otu kullanılır.

Dokuma Tekniği:

Nuzumla Yatak Halısı dikdörtgen formludur. Halının ebatları ende 109-150 cm, boyda ise 157-207 cm'dir. Halının ilmeli kısımlarının dağılmaması için başlangıçta çiti örgüsünden sonra, bitiminde ise çiti örgüsünden önce bez ayağı şeklinde örgü yapılır. Örgüler başlangıçta 3-16 cm, bitişte ise 3-21 cm farklılık gösterir. Halıların saçakları tek taraflıdır ve örgülü saçak tekniği ile üretilir. Halının boy kısmında olan kenarlarının sağlam olması için kenar örgüsü dokunur. Kenar örgüsü, ilme atılmadan yanlardaki 3 çözgü çiftine örülen bez ayağı tekniği ile çözgü çiftlerine sarıldıktan sonra sondaki çözgü çiftinin etrafından dolanarak oluşturulur. Çözgüye eriş denen Nuzumla'da erişlerin

gergin tutulması için iple bağlanır. Halının ilmeli kısmını oluşturan düğümler, ilme ipliği bir çözgü çiftinin (ön ve arka telin) etrafında dolanarak uçları arkadan öne doğru alttan çıkarılarak atılır. Sağ el ile tutulan çözgü çiftinden sol eldeki ilme ipliği önce arka telin sonra ön telin etrafında dolandırılır. Düğüm atıldıktan sonra bıçak ile kesilir. Hav ucu makas ile kesilmeden bırakılır.

İlme iplikleri 2 ile 2,5 numara metrik ölçüdedir ve çift kat kullanılır. Atkı iplikleri ise tek kat olarak bükülür. Nuzumla Yatak Halısının dokuma sıklığı ortalama olarak 10 cm'de 40 çözgü ve 60 sıra şeklindedir. İlme sıraları arasına iki sıra atkı atılır. Atkı ipliklerinde siyah, çözgü ipliklerinde ise ipin doğal rengi tercih edilir. İlme ipliklerinde her üç yerleşim biriminin desen kompozisyonunda ortak renklerin çokluğu dikkat çeker. Beyaz, örneklerin büyük bir kısmında yer alırken siyah ile motif sınırları belirlenmiş; kırmızı, sarı ve lacivert ise bütün kompozisyonlarda sırasıyla öne çıkan renkledir. Motiflerin renklendirilmesinde bej, beyaz, bordo, kahverengi, kırmızı ve tonları, sarı ve tonları, siyah, yeşil ve tonları ile turuncu renk kullanılır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Nuzumla Yatak Halısı coğrafi sınırda köklü bir geçmişe sahiptir. Üretiminde coğrafi sınırın kültürel değerlerini yansıtan birçok motif kullanılır. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Nuzumla Yatak Halısının tüm üretim aşamaları, coğrafi sınırda gerçekleşir.

Denetleme:

Denetimler; Seydişehir Kaymakamlığının koordinatörlüğünde, Seydişehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı, NUZUMLA-DER (Yaylacık Köyü Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği) ve Seydişehir Kaymakamlığından ürün konusunda uzman birer kişinin katılımıyla 4 kişiden oluşan denetim mercii tarafından düzenli olarak yılda bir defa, gerekli görülen hallerde ve şikâyet üzerine ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir.

- Üretimde kullanılan malzemelerin uygunluğu.
- Özellikle motif çeşitleri ve dokuma tekniği olmak üzere üretim metoduna uygunluk.
- Nuzumla Yatak Halısı ibaresi, logosu ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.